

ביאורים

ראינו שמטרת המצוות היא ההוצאה מהכוח אל הפועל של הנפש האלוהית החבויה באדם, ורק על ידי קיומן מגיעה הנפש האלוהית אל שלמותה.

לאור הבנה זו ניתן להעמיק קצת יותר בגודל מעלת קיום המצוות. כאשר מקיים האדם מצוות הוא זוכה לחיות בצורה שלימה יותר, בה יוצאת נפשו האלוהית מה'כוח' אל הפועל'. כאשר האדם חי בצורה כזו, הוא זוכה להיות במדרגה אלוהית יותר, וממילא זוכה להידיבק בה' יתברך.

דבקות זו, המושגת על ידי קיום המצוות, היא גם עיקר השכר על קיום המצוות. עיקר השכר על המצוות אינו חיצוני למעשה שאנחנו עושים, מעין צ'ופר לעידוד וחיוק על המעשה שעשינו. עיקר השכר הוא עצם הזכות לחיות את החיים בצורה שלימה ומתוקנת, ולגלות בכך את הנשמה האלוהית החבויה בתוכנו.

לאחר שהבנו שהמצוות מגלות את הנשמה, מתבארת ההקבלה הקיימת בין מספר איבריו של האדם למספרן של המצוות וימות השנה - רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח איברים, ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה ימים בשנה: שלמות האדם במישור הגופני היא רק כאשר רמ"ח אבריו שלמים ומתפקדים כראוי, וכן כאשר הוא חי במסגרת חיים שמתאימה לו - מעגל השנה הבנוי משס"ה ימים. בדומה לכך, רק כאשר האדם מקיים את כל המצוות נשמטו מתגלה ומתפקדת כראוי, ורק כאשר הוא שומר על כל מצוות לא תעשה הוא מקיים מסגרת חיים שמתאימה לנשמתו ומאפשרת לה לצאת אל הפועל.

הרחבות

• המצוות - ממקנות שלמות בפועל ומביאות גאולה

על ידי המצוות יוצא אל הפועל השלמות... עד שקונה האדם המעלה העליונה. הרב קוק מבאר שהמצוות מקנות שלמות לאדם בהיותן מקוימות באמונה לשם שמים. יתר על כן, לא לאדם בלבד כי אם גם לאומה בכללה נקנית שלמות בעזרת המצוות ובכך האומה מביאה את הגאולה: "אור גדול של חיים ושל טוב יוצא לאיש הפרטי ולאומה בכללה מהיופי והטוב שיש בגניזה בכוח סודות הטעמים של המצוות".

את הסודות של טעמי המצוות ניתן לקלוט ולהפנים בהתאם לקיומנו את המצוות. כמובן שיש להיזהר שלא לצמצם את המצוות להבנתנו השכלית הדלה, אך מאידך צריך לזכור שיש עומק של שכל עליון הגנוז במצוות (עיין עוד בהרחבות לעיל - "ט וכ"ג שבט).

הרב קוק מוסיף לבאר שכנסת ישראל צועדת בדרכה המיוחדת בעולם. הליכתה היא בעלת אופי מיוחד של צעידה מלמעלה למטה, מהכללים אל הפרטים ומהרעיונות היותר רוחניים אל מובנם המעשי, הלוא הוא קיום המצוות כולן בפועל. בדרך זו האומה בונה את שלמות כוחותיה לעצמה ולכל העולם כולו: "זוהו רז התשובה המביאה לידי גאולה". כלומר, נשמתה האדירה של כנסת ישראל כוללת בתוכה עושר עצום של כל האידיאלים הגדולים והאמת המוחלטת כבר גנוזה בקרבה. אלא שכדי לבנות את בנין ישראל והעולם כולו מוטל עלינו לגשת לעולם המעשה ובתוכו עשיית המצוות ובכך להגשים את מה שמוטבע בנו - בנשמתנו [מעובד על פי אורות, זרעונים, מעשי יצירה].

שאלות לדין

המהר"ל מביא כאן את דברי חז"ל ביחס לשכר מצוות. מדוע התורה עצמה לא הזכירה בכלל את שכר המצוות?

'אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא...' - מדוע דווקא מצוות אלו קשורות לעולם הזה ולעולם הבא?

ולקח אִמְרו וְזָכוּנוּם לְבָרְכָה בְּכָל מְקוֹם, כַּאֲשֶׁר הָיוּ רוֹצִים לְדַבֵּר עַל שֹׁכֵר הַמְצוּוֹת, אִמְרוּ (פאה פ"א מ"א): אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא. מפני שהאדם על ידי המצוות יוצא אל הפועל השלמות, במה שהיא נפש אצלה מלמעלה - כמו שיוציא האילן לפועל השלמות שלו - עד שקונה האדם המעלה העליונה, ולהיות דבק בו יתברך. ולכן אין לך לשאל, למה על ידי מצוה הזאת האדם בשלמות בפועל? שודאי אין זה קשיא, כמו שאין עליך לשאל למה אילן זה בפועל השלמות כאשר צורתו ותארו כן, ולא היה צורתו ותארו בענין אחר, רק כי דבר זה מתחייב לפי העצם הגרעין. וכך מתחייב, לפי נפשו אשר היא אלהית מלמעלה, שהוא בעל השלמות כאשר הוא עושה מצוות אלו. והכל הוא לפי מה שנותן השכל, שיהיה האדם בפועל מצד שינוי לו נפש אלהית ומה שגוזר ענינו וזהו צרוף נפשו.

ומפני כי האדם השלם ברמ"ח אברים, והעולם - שלא יצא מן הסדר, רק יעמד בסדר שלו ולא ימוש - השלם בשס"ה ימים, ובשביל כך נתן לאדם גם כן רמ"ח מצוות עשה אל השלמתו. ונתן לו שס"ה מצוות לא תעשה, שיעמד בסדר שלו, שלא יצא מן הסדר שנקרא עליו.

רמ"ח מ"ע כנגד האדם ושס"ה מל"ח כנגד ימות החמה

ע"פ האמור מובן מדוע כשחז"ל דברו על שכר המצוות הם אמרו: אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא. חכמים דימו את קיום המצוות לפירות, מפני שהיציאה מן הכח אל הפועל וההגעה אל השלמות אצל האדם היא כמו האילן. כמו שהאילן על ידי הפירות יוצא אל השלמות, כך הנשמה, אשר מקורה עליון, יוצאת אל השלמות על ידי המצוות וכך היא דבקה בבוראה. לכן השאלה מדוע דווקא על ידי מצוות אלו מגיע האדם אל שלמותו אינה שאלה, כמו שאין לשאול מדוע האילן מוציא ענפים, עלים ופירות, בצורה זו ולא בצורה אחרת. כשם שתואר הענפים, העלים והפרי נגזרים מהגרעין, כך המצוות נגזרות מנשמת האדם. והכל נובע מהרצון האלוקי, שרצה שכך יהיה בנוי האדם עם נשמה אלוקית, ורצה שיציאתה אל הפועל תהיה באמצעות המצוות, כל זה גזירה אלוקית. בקיום המצוות מגיע האדם אל שלמותו ודבק בבוראו ובזה הוא מגיע אל הצירוף.

האדם הינו אדם שלם על ידי רמ"ח אבריו. העולם מתפקד על פי הרצון האלוקי, ולא משנה ממנו במעגל שס"ה הימים. לכן ניתנו לבני האדם רמ"ח מצוות עשה המשלימות אותו, ושס"ה מצוות לא תעשה כדי שלא ישנה מהרצון האלוקי. וכבר בארנו דבר זה בפרק ד'.